

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.

N-ri de Duminecă pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un gir garsond: prima dată 14
leai; a doua oară 12 leai; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Aiut abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Scrisori netranscise nu se primesc.

Geandarmii în parlament.

(*) I-s'a dat Ungariei cinstea să aibă parlament — cu geandarmi. Se adevărește adică știrea, că în vederea scandalului ce pot să se petreacă în Cameră; guvernul a luat măsuri preventive. Dintre câte-va sute de geandarmi ce sunt în Budapesta, comandantul a ales pe sprânceană: patru-zeci și cinci, pe cei mai voinici, cu menirea să facă serviciul în incinta Camerei. Să apere pe președinte și pe membrii guvernului în contra eventualelor atacuri ale opozițiilor, și — în-deosebi — să dea afară din sală pe aceia dintre deputații opoziționali cari nu s'ar supune noului regulament...

Căpeteniile opoziției, se știe, declaraseră solemn că nu se vor supune noului regulament în virtutea căruia președintele poate nu numai să detragă cuvântul, dar să și eschidă dela ședință pe deputații recalcitranti nouilor dispozițiuni. În consecuență, guvernul ia și el măsuri, așa că îndată ce se redeschide Dieta, vom așista la ședințe în cari rolul de căpetenie îl vor juca clopotarii președinții și brațele geandarmerești... se zice că s'au ales tot geandarmi cari poartă mânăși numărul zece, va să zică voinici cari să impună până și celor mai îndrăzneți opoziționali.

Guvernul este atât de sigur de eficacitatea acestei noi instituțiuni, în cât «*Ujság*», organul contelui Tisza ironizează deja pe opoziții cari vor fi puși la regulă în felul acesta.

Scrie anume:

«Geandarmii în chestie nu vor fi pentru a da afară, ci sunt polițiști în sensul cel mai strict al cuvântului. Pe vremea de tranziție când opoziția amenință persoana președintelui, a membrilor guvernului și a tuturor celor cari nu consimt cu vederile lor, chestura Camerei și președintele este datoare să se îngrijească și în sinul corpului legiuitor de siguranța personală și de libertatea cuvântului. Opoziții să nu se teamă... trupa aceasta de drabanți îi va apăra și pe ei, dacă nu față de alții, apoi de cele ce ar putea domniilor să faptuiască. Ei pot să primească mulțumitori noua instituțiune impusă cu forța, pentru că va fi astfel cine să-i rețină în erupțiunile lor. Pentru că zău, ar trebui să se rușineze ipochimenii acestia când, cuprinși de sfânta indignare, nu ar fi cine să-i rețină deși ei nu vor exploda. Sperăm că voinicii aceia de drabanți nici nu vor fi altceva de cât un bun pretext pentru-ca sfânta indignare a opoziției să nu explodeze».

Ironia e vădită. Opoziția s'a și simțit atinsă. În replică nu lovește însă în guvern, ci se năpustește asupra drabanților, aducând

— între altele — învinuirea, că deși ei nu-s diplomați, ci simple unelte, vor trage plată mare: 1750 coroane pe an!... Intr'adevăr: mare scădere din partea guvernului. Trebuia ca pentru aceste 45 posturi să publice concurs, la care să se admită numai persoane cu diplomă universitară. Suntem siguri, s'ar fi prezentat sute de inși pentru un singur loc... Slavă Domnului: sunt între Unguri atâția proletari intelectuali, în cât s'ar fi putut alege între ei ca în pere moi, și s'ar fi găsit destul și — voinici cu «labă» pentru mânăși numărul zece!...

Nu e însă lucru de glumă ce se petrece, ci e trist pentru țară, că s'a ajuns la o asemenea Cameră.

Noi credem, cu toate acestea, că Tisza a nimerit măsura. Intr'adevăr, opozițiilor poate nu le vine la socoteală măsura asta: vor face ei tărăboi până ce drabanții nu vor fi scos dintre ei pe 3—4 cu forța din Dietă. După aceea se vor agita cel mult în intruniri publice, unde poporul suveran va condamna aspru brutalitatea comisă... și cu vremea se vor liniști. În sfârșit, sunt și între opoziții oameni serioși (?), cari nu pot s'o ducă la absurd până la infinit... Au toate o margine și Tisza poate că li-a găsit leacul.

Vom vedea.

Asasinatul din strada Morgei

de

Edgard Poë

(Urmare)

Intr'o noapte cutreieram o stradă lungă și noroioasă de pe lângă Palais-Royal. Cum fiecare din noi își urmăria gândurile proprii, umblasem mult fără a schimba o vorbă. De-odată Dupin începu:

— Este un bărbat mititel de tot, ce e drept, și locul său ar fi mai potrivit la teatrul de varietăți.

— Nu incupe nici o îndoială, răspunsei eu în neștire și fără a observa numai decât cu ce potrivire extraordinară se așezase fraza sa în drumul propriilor mele idei. Dar după câte-va minute îmi venii în fire, și acum uimirea mea fu mai adâncă.

— Dupin, îi zisei serios, aceasta întrece inteligența mea; nu mă codesc să afirm, că sunt uimit și că abia cred urechilor mele. Cum s'a putut să ghicești, că mă gândeam la?...

În momentul, când voiam să pronunț cuvântul, mă oprii pentru a mă asigura într'un mod neîndoios, că el cunoștea obiectul cugetărilor mele.

— La Chantilly, răspunse el. De ce te-ai oprit? Era să zici că micimea staturii sale îi face nepotrivit pentru a juca tragedia.

Și tocmai la acest lucru mă gândisem. Chantilly era un fost băiat de prăvălie din strada Saint-Denis, căruia-i venise gustul să se facă actor și începuse cu rolul lui Xerxes, din tragedia cu același titlu al lui Crebillon; această ambițiune îi aduse un potop de vorbe usturătoare.

— Spune-mi, te rog fierbinte, strigai eu, metoda, dacă este o metodă, prin care ai ajuns să prinzi această cugetare din fundul inteligenței mele.

Și într'adevăr eram într'o stare de uimire, pe care nu puteam să o exprim cu toată energia dorită.

— Negustorul de fructe, îmi răspunse el, te-a condus la concluziunea, că băiatul de prăvălie nu era la înălțimea rolurilor lui Xerxes, *e tutti quanti*.

— Negustorul de...? Mă uimești. Nu cunosc nici un zarzavagiu pe lume. — Vreau să vorbesc despre omul, care alerga în direcțiunea d-tale când am sosit în această sdradă înainte cu un sfert de oră.

Îmi adusei aminte, că într'adevăr un om purtând pe cap un mare coș cu mere, mă lovise atât de tare încât era să mă facă să cad, în momentul când sosiam în strada C..... dar' ce ra-

port exista între acest om și între Chantilly? eată ce eram departe de a ghici.

Dar în Dupin nu era nici umbra unui șarlatanism: „îți voi explica, îmi zise el, și vei înțelege lămurit; să ne urcăm până la punctul de plecare al reflexiunilor d-tale din momentul când, ți-am adresat cuvântul, până la acela, când te-ai lovit de zarzavagiu. Principalele verigi ale acestui lanț sunt următoarele: Chantilly, Orion, doctorul Nicholls, Epicur, stercotomia, pavelele stradel, zarzavagiul.

Sunt puține persoane, care să nu-și fi petrecut vremea urcând cursul ideilor, care le-au adus să formuleze cutare sau cutare concluziune. Această petrecere este adesea foarte interesantă, și când te dedai ei pentru prima oară, poți fi înspăimântat de intervalul nemăsurat, ce desparte punctul de plecare de acela de sosire. Vă puteți închipui uimirea mea; când auzii pe Dupin vorbind astfel, și nu mă puteai abține de a recunoaște, că avea dreptate. El reîncepu:

— Am vorbit de căi, dacă îmi aduc bine aminte, în momentul când ieșiam din strada C..... Acesta era ultimul obiect al conversațiunei noastre. Și în această stradă am întâlnit pe omul care purta un coș mare; era să te restorne pe o grămadă de pavele, într'un loc, unde se repară șoseaua. Te-ai împedecat de una dintre aceste pavele, ai alunecat, ți-ai smintit nișel glesna; ai luat un aer supărat, ai murmurat câte-va cuvinte

Sirolin

Cel mai excelenți profesori și medici îl recomandă ca remediu cu efect

contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronhită cronică, tuse convulsivă. și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flegma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmacia să capătă în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

727

F. Hoffmann-La Roche & Co. fabrică chimică Basel (Șvițera).

Contra proiectului Berzeviczy.

Se telegrafează din Braşov că comitetul partidului săsesc a hotărât a convoca un mare meeting pe Dumineca viitoare, pentru a lua atitudine împotriva proiectului de lege şcolar.

Contele Tisza în audienţă. Ministrul preşedinte contele Tisza a fost primit ieri în audienţă la Majestatea Sa în Gödöllő. După audienţă s'a ţinut consiliu de ministrii care a durat până târziu în orele nopţii.

Cluburile politice au fost viu cercetate până târziu, aşteptându-se veşti din consiliu de azi şi despre audienţă, n'a transpirat însă despre toate aceste nici o veste.

SITUAȚIA POLITICĂ.

Debutul contelui Tisza în Győr. — Situația în parlament. — Municipiul Dobrişinului contra guvernului. — Contele Tisza și deputații Sași. — Disidența sporește. — Meeting în Gödöllő.

Momente mai însemnate ale situației sunt: debutul contelui Tisza în Győr, discursurile din Gálszecs ale conților Andrassy: Tibor și Gyula, scrisoarea deschisă a fostului ministru de culte Wlassics și votul de neîncredere al municipiului Dobrişin împotriva guvernului.

Primirea din Győr a contelui Tisza n-a decurs prea neted și pe cum raportăm la alt loc al ziarului, se zice că puțin a lipsit ca mulțimea să-l și insulte. Resentimentul acesta al mulțimii este la tot cazul o probă despre efectele agitației ne mai pomenite a opoziției.

Conții Andrassy au făcut declarațiuni foarte energice în Gálszecs, pentru legitimarea propriei lor situații și împotriva politicii guvernului. Discursurile lor au fost obiect de discuție în largi cercuri și se pare a fi depresionat încâtva dispoziția în partidul liberal.

Și pe când „națiunea“ își formulează astfel verdictul în chip de manifestațiune, adrese, meetinguri etc. pro și contra în toate părțile, punctul de gravitate totuși se pare a nu fi în rezultatul votului „națiunii“ ci a votului — din parlament! Situația în parlament s'a agravat pentru guvern. Dizidența a redus partidul la o minusculă majoritate, primejduită și aceasta dintr'un moment ori altul. Cinci-zece înși dacă-l mai

neacăjite, te-ai întors pentru a privi grămada de pietri, apoi ți-ai continuat drumul în tăcere. În momentul acela nu mă ocupam tocmai de d-ta, dar' precum știți, observațiunea a devenit pentru mine o manie fără de voe, un fel de obsesiune care mă stăpânește în continuu.

„Mergeai cu ochii plecați la pământ, și studiași cu un interes copilăresc găurile și intervalele pavagiului, astfel că văzându-te eram sigur că te gândești la pietri; în acel moment sosirăm la înălțimea miciei alee, ce se numește pa sajul Lamartine. Aci s'a încercat un nou sistem care constă din d'alea legate cu scoabe; îndată fața d-tale s'a luminat și ai murmurat cuvântul: *sterestomic*¹⁾ ce se aplică tocmai la acest sistem de pavaj. Știam, că n'ai fi pronunțat acel cuvânt, dacă nu te-ai fi gândit la atomi; atomii ne conduc la filozofia lui Epicur. Această teorie a fost obiectul uneia din conversațiunile noastre cele mai recente, și ți-am atras atențiunea asupra faptului cât este de curios că presimțirile nehotărâte ale acestui grec ingenios au fost pe deplin confirmate prin cele mai proaspete descoperiri relative la constituțiunea nebuloaselor. Și această potrivire a științei cu presimțirile lui Epicur a trecut neobservată.

(Va urma).

Trad. Iosif Popescu.

¹⁾ Tăierea pietrelor și în genere a materialelor de construcțiune sau corpurilor solide.

părăsesc pe contele Tisza, soartea guvernului este pecetluită în întâia ședință a parlamentului. Dar chiar de nu s'ar mai spori dizidența, sunt unii de părere că contele Tisza n'are majoritate în parlament. Se știe că partidul liberal n'a putut fi mobilizat nici odată până la unul, 20—30, bolnavi ori reținuți de alte afaceri totdeauna absentează, ear fără număr complet Tisza în prima ședință cade cu vot de neîncredere. Și din punctul acesta de vedere, s'așteaptă cu multă nerăbdare ziua, deschiderii noii sesiuni parlamentare.

Municipiul orașului Dobrişin a votat cu 93 voturi contra 70, neîncredere guvernului. Hotărârea s'a adus cu enormă însuflețire în ședința de Joi după-amiază și ea a făcut senzație și în Budapesta.

Aseară în clubul Lloyd pulsa o viață foarte vie. Corifeii guvernamentali discutau cu îngrijorare veștile despre noui dizidenți. Se răspândise adecă seara vestea, că *Szentiványi Árpád*, *Bogyay Máté*, *Hollaky Imre*, și *Bolqár Ferencz* părăsesc partidul liberal.

S'a vorbit apoi că ministrul-președinte ar fi pactat cu deputații sași, asigurându-i că va retrage proiectul școlar în schimbul rămânerii lor în partid.

Săptămâna viitoare se va aranja un mare meeting opozițional în Gödöllő, unde petrece actual Majestatea Sa. Meetingul e proiectat în stil mare, având caracterul unei demonstrații, care să impresioneze pe Rege.

CONVOCARE.

Subscrișiți prin aceasta convocăm pe alegătorii cercului electoral Chişineu și Sânt-Anna, precum și întreg poporul, doritor de folosirea și apărarea drepturilor sale la

O ADUNARE,

care se va țineă Joi, în 8 Decembre 1904 st. n., la orele 11 înainte de amiază în Chişineu, și anume: dacă timpul va fi potrivit, pe locul tirgului de bucate, altcum în localul din curte al hotelului «Coroana», din Chişineu.

OBIECTUL:

Rezoluțiune, asupra proiectului de lege despre reforma învățământului popular.

Chişineu, la 29 Noembre st. n. 1904.

Dr. Ioan Trailescu, presh. gr. or., Chişineu.

Augustin Târziu, prof. gr.-cat., Chereleş.

Augustin Beleş, paroh, Şimand.

George Petronicu, preot, Pil.

Ioan Iancu, preot, Cinteiu.

Ioan Avram, preot, Mişca.

George Crainic, preot, Nădab.

Aurel Varga, preot, Socodor.

Dr. Cornel Ardelean, avocat, Chişineu.

Dr. George Popoviciu, avocat, Chişineu.

George Ardelean, preot, Erdeiş.

Iosif Vuculescu, mare proprietar, Şepreuş.

Teodor Fălcuşan, plugar, Sinteia.

Mihai Veliciu, avocat, Chişineu.

Demetriu Muscan, preot, Nădab.

George Turic, preot, Otlaca.

George Mladin, inv. pens., Chişineu.

Laurențiu Toader, preot, Nădab.

Moisă Mariş, inv., Chişineu.

Teodor Pinter, preot, Mişca.

Ioan Iercan, preot, Şielău.

Demetriu Mihuş, preot, Sinteia.

Demetriu Boariu, învățător, Nădab.

George Ciobriş, preot, Giula-Varşand.

Aurel Popa, preot, Socodor.

Vicențiu Pantoş, preot, Giula Varşand.

Iosif Dan, plugar, Şielău.

Aurel Iancu, preot, Zărand.

Mihai Ardelean, plugar, Socodor.

Din străinătate.**Din America.**

Congresul de pace internațional. Din Washington se telegrafează cu datul de 1 Decembre; Rusia a notificat guvernului american, că aderă la planul referitor la ținerea congresului al doilea de pace internațional de Haaga, însă timpul actual nu îl consideră de oportun în acest scop recomandând ținerea lui după terminarea războiului Ruso-Japonez.

Din Serbia.

Crisa ministerială în Belgrad. În urma rupturii dintre fracțiunile radicale s'a produs o crasă ministerială în Serbia. Radicalii independenți nu au fost învoiați să satisfacă dorința moderaților de a rămânea în localul clubului. Independenții își vor ține ședințele în club separat, ear patru ministrii aparținători acestei fracțiuni: *Putnik*, *Davidovits*, *Todorovits* și *Politshevits* au demisionat. Probabil va demisiona întreg guvernul ear cu formarea cabinetului va fi încredințat *Pasits*.

Din Turcia.

Refuzarea Patriarhului de a intra în Sinod. O telegramă din Constantinopol vestește: că cei 8 membri ai opoziției sinodului, s'au dus la patriarh și i-au cerut să reîntre în Sinod.

Patriarhul a refuzat spunând că, după atacurile aduse persoanei sale, reîntrirea sa în Sinod e cu neputință, chiar dacă consiliul comun i-ar permite aceasta.

Totuși Patriarhul va comunica consiliului demersul făcut de opoziție.

Din Italia.

Impăcarea papei cu Italia. De când cu ruptura survenită între Franța și Italia, cardinalii partizani ai reconciliației cu Italia și anume: Agbardi, Satoli, Respighi și Vanuttelli au lucrat în sensul vederilor lor și au câștigat mult teren în sfântul colegiu: Proiectul împăcării e cel următor:

Se știe, că după ce Italianii au intrat în Roma, ei au propus Papei Piu IX, ca Papa să renunțe la revindicarea puterii temporale și să recunoască pe regele Italiei ca legitim rege al Romei. În schimbul acestei recunoașteri, statul Italian acordă Papei o donațiune anuală care se ridică la 1.325.000 franci.

Predecesorul lui Piu X au respins această propunere și conform cu legile italiene, donațiunile neprimite se prescriu după trecerea de cinci ani. Cardinalii au găsit acum că cestiunea donațiunii Papei face excepție că ea nu prescrie și că deci în cazul când Papa ar consimți la propunerea ce i-s'a făcut, el ar avea de luat dela guvernul italian rotunda sumă 109 milioane franci, cu care ar putea compenza pierderile financiare care vor rezulta din denunțarea concordatului cu Franța.

Se afirmă că Impăratul Germaniei Wilhelm II ar mijloci această împăcare și că ea ar fi în ajun de a se realiza.

Din Rusia.

Congresul zemstvorilor. Congresul consilierilor județene ruse (zemstvo) a hotărât să ceară Țarului între altele, să li se acorde libertatea cuvântului, libertatea întrunirilor și asociațiunii și stabilirea egalității drepturilor civile și politice pentru toți cetățenii.

Pentru clasa agrară, trebuie să se prevadă desăvârșita libertate și dezvoltare, prin mijlocul reformei fundamentale a administrațiunii și a jurisdicțiunii.

În sfârșit, congresul afirmă absoluta necesitate, ca reprezentanții poporului să participe în mod activ la facerea legilor și să aibă dreptul de control a finanțelor.

DIN ROMANIA.

Iubileul unui savant român. Măine dimineață la orele 11 va avea loc în sala Nr. 4 a universității din capitală o frumoasă serbare organizată în onoarea dlui Grigore Ștefănescu profesor universitar și decanul facultății de științe din capitală care a împlinit 40 ani de profesorat.

Vor lua parte la această solemnitate profesorii universității, membrii academiei române din care face parte și dl Gr. Ștefănescu, foștii săi elevi, d-nii Sturdza, Aurelian, C. F. Robescu, etc. etc.

Se vor pronunța și mai multe discursuri. Între alții vor vorbi d-nii Pangrati din partea „Asociațiunii oamenilor de știință“ și Victor Anastasiu din partea foștilor săi elevi.

Tot cu această ocazie se va oferi dlui Gr. Ștefănescu o medalie de aur, bătută din inițiativa foștilor săi elevi și care poartă pe față efigia d-sale ear pe versa câte-va date comemorative.

Seara va avea loc un banchet în sala de marmoră a hotelului Boulevard la care va participa 50 de persoane.

Correspondență.**Din comitatul Torontal.**

Dând atențiune întimpinării învățătorilor din Toracul-mic, din Nr. 213 al „Tribunei“, cu durere am constatat, și împreună cu mine tot Românul în care mai există un pic de simț românesc, că germele demoralizării deja a încolțit, prin proiectul de lege al ministrului Berzeviczy. Trei învățători Români, neofensați, necritizați, ba chiar scuzați pentru purtarea lor neromânească, cu ocaziunea alegerilor la comitat, nevoțând nici unul cu candidatul român, atribuindu-se aceasta presiunii oficioase, — mai au cutezanța a eși în public, făcându-se ei de cătră pădure, scuzând quasi presiunea ce s'a făcut asupra lor indirect, cu persoana inspectorului regesc. Această purtare nedeamnă trebuie să ne umple de îngrijiri. Ce va fi, — onoare excepțiilor, — când proiectul ministrului Berzeviczy ar deveni lege, știindu-se marea ingerință a organelor administrative, asigurată în acel proiect de lege. Pentru învățătorii numiți a fost de ajuns, ca inspectorul regesc ca om cuit, purtându-se afabil cu dânșii, numai se abonda-neze pe candidatul român, pe preotul lor, care cu știrea lor a candidat, trăind în armonie cu ei, ci se subscrie și un atestat de conduită pe seama aceluși inspector, declarând de minciună tendința de a-i intimidă.

Despre aceea că din alta parte s'au făcut presiune asupra lor cu persoana inspectorului și a solgăbirăului ales, nu fac amintire; retăcând și aceea, care a fost ținuta lor la numita alegere? Prin ce ar justifica că intradevăr nu sunt fricoși. Din respect față de onoratul public cetitor mă

sunt îndemnat a rectifica, despre ce ulterior m'am înformat, cum că învățătorii: Petru Mihaiu și Demian Târlăiu au votat cu candidatul oficios, iar inv. Georg Serb s'a reținut dela vot.

Ca să dovedească, că nu sunt fricoși, numiții învățători, la 20 Novembre a. c. afară de Serb și în frunte cu directorul local preotul George Lupșa, au luat parte la adunarea partidului liberal din cercul nostru, ținută în Bega-Szt.-György, votând guvernului încredere, din incidentul loviturii parlamentare.

Saltă acum și te bucură Sioane, veselește iubit popor Român, că ai astfel de învățători, cari nu de frică și nu intimidați, ci din convingere au intrat în tabăra guvernului și cu prețul tradării de neam își caută căpătueli personale. Pentru-că a sprijini un guvern care și-a pus de țintă estermnarea neamului tău este: tradare de neam în toată forma. Cui nu-i dă mâna să facă politică românească, nu facă nici o politică, e cu mult mai bine, decât să se facă coadă de topor în mâna sacrilegă a sugrumătorilor nostri, pentru un blid de linte!...!

Afirmațiunea, că în cercul nostru nu se poate face politică românească nu e adevărată, e o apucătură numai din partea celor cu doi bani în trei pungi. Trecutul nu prea îndepărtat când s'a ales fericitul Lazar Gruescu de deputat cu program național, în cercul B. Szt.-György cu concursul preoților și învățătorilor români din acest cerc, dovedește contrariul. Acei preoți și învățători români au dovedit și în faptă, că nu sunt fricoși, nu numai din gură ca și succesorii lor.

Între constelațiunile politice actuale din țară, pot fi iminente alegerile de deputați dietali. *Vom căuta că și în acest cerc să se desfășoare din nou steagul național.* Deși poate nu vom triumfa, dar cel puțin ne vom face datorința de Români, dovedind și în faptă că nu suntem fricoși făcându-ne vrednici de cinstea după care oftează cunoscuții învățători, și contribuind la destep-tarea simțului național amorțit la poporul nostru din aceste părți,

Un alegător.

Răsboiul ruso-japonez.

Atacul Japonezilor împotriva colinei de 203 metri a reușit pe deplin după cum spun telegramele mai recente. Nu se știe exact locul acestei coline, din telegrame însă trebuie să deducem că el poate fi în apropierea fortului Șungșusan, care se ridică în partea nord-vestică a redanului. Japonezii de aceea au pus pond pe posesiunea acestui loc, fiind-că el este punctul cel mai înalt al împregiurimei, de unde se poate bate cu tunurile în dragă voie până la port.

Situația la Port-Arthur.

Londra, 1 Dec. Din Tokio se anunță, că generalul Nogi în raportul său către ministrul de război recunoaște, că operațiunile armatei asediatoare n'au avut rezultatul dorit. Japonezii au așezat însă 50 tunuri grele de asediu în poziție de atac, și astfel zilele proxime de nou se va începe acțiunea în contra orașului.

Londra, 1 Dec. „Daily Telegraph“ vestește cu datul de ieri: Japonezii au început

noaptea la 29 Nov, un nou bombardament în contra Port-Arthurului. Conform știrilor sesite la Țșifu adversarii au făcut uz și de baionetă cu ocaziunea asaltului împotriva fortului Erlungsan și a colinei de 203 m. Perderile au fost foarte mari, în cartierul general japonez se afirmă, că numărul soldaților căzuți pe câmpul de război dela începutul răsboiului până acum este de 25.000

Tokio, 1 Dec. Japonezii au ocupat colina de 203 metri.

Situația în Mandciuria.

Petersburg, 1 Dec. Biuroul telegrafic rus vestește, că în frontul ostic Japonezii au părăsit șanțurile și se retrag în direcție sud-ostică.

Londra, 1 Dec. Situația la Șaho este neschimbată. Rîul este cu desăvârșire înghețat, însă în urma ultimelor zile calde pătura de zăpadă s'a topit și astfel trecerea peste rîu a fost îngreunată considerabil. Conform informațiilor demne de crezământ generalismul Kuropatkin a primit dela lupta dela Yantai-Saho 34.000 soldați și 72 tunuri, și mai așteaptă încă 32.000 soldați și 88 tunuri, cari sunt deja pe drum.

Interview cu baronul Kodama.

Ziarul *Chicago Daily News* reproduce un interview pe care unul din corespondenții săi l'a avut cu generalul baron Kodama, șeful statului major al armatei japoneze.

Baronul Kodama nu neagă dificultățile pe care le va întâmpina încă compatrioții săi pentru a lua Port-Arthurul; declară, cu toate acestea, că armata japoneză va petrece iarna în această fortăreață,

Rușii nu întrebunțează tunurile contra flotei noastre, adaugă generalul Kodama, pentru că minele japoneze sunt așezate așa de aproape de port, că obuzele rusești, explozând aproape de ele, va determina o grozavă explozie și va păgubi enorm lucrările de apărare a portului.

Minele și contra minele obligă flota japoneză de a rămâne dinactivă și în același timp, flota rusă, la rîndul ei, nu poate lua inițiativa unui atac.

Nu infanteria va fi pe planul întâiu aceia care va da lupta finală pentru luarea Port-Arthurului, spune baronul; va fi o chestiune de strategie, de tactică și geniu militar.

Rușii au 20.000 oameni; Japonezii 60.000. Nu pot dispune de un număr mai mare. Totul depinde de munițiuni, de tactica generală.

Toate forturile Port-Arthurului au fost schimbate de când cu războiul Chino-japonez, și nu se poate pretinde că cucerirea unuia aduce după sine cucerire întregii linii. Toate forturile trebuie cucerite astăzi unul după altul, pe rînd.

— La 24 Nov. diviziunea flotei rusești, de sub Folkerram, a ajuns la Port-Said, intrarea dela miază-noapte a canalului Suez. Avea să ia carne, apă, poate și cărbuni, deci la 25 va fi putut abia începe trecerea. Vasele vor trece păzite de bărci militare egiptene și numai câte unul. De altfel nu e de temut că ar putea fi atacate în canal, la Fort Said sau Suez, de oare-ce toate acestea sunt neutralizate. Dar în Marea roșie, se pot întâmpla atacuri. În porturile și stațiile Mediterane a canalului de Suez și ale Mării roșii, agenții Japonezilor furnică. Pentru un atac cu torpile nu e nevoie de torpilor, căci, cum a dovedit căpitanul rus Baranof, la 1877, chiurazatele pot fi atacate de pe un iaht, de pe o luntre cu aburi, ba chiar cu vise. Inșiși Japonezii au nimicit astfel o parte din flota chinezească la Wei-hai-Wei, în 1895 E în adevăr cu puțință ca torpila aruncată de pe un vas de acestea să omoare și pe atacătorii, dar Japonezii au dovedit de ajuns că știu a-și jertfi viața, dacă nevoia cere.

Se știe că un oficer japonez izbutise a băga o torpilă în portul Port-Arthurului și că o mână spre vasele rusești, când l'au oblicit și nimicit dimpreună cu torpila lui.

Tratatul anglo-japonez.

Recentele complicații ale politicii internaționale, în urma conflictului dintre Rusia și Anglia, ca și războiul ruso-japonez, ne fac să credem de interes a reaminti textul oficial al tratatului încheiat la 30 Ianuarie 1901, între Japonia și Anglia.

Iată tratatul:

Art. 1. — Cele două părți contractante recunoscând reciproc independența Chinei și Cooreei, declară de a nu fi animate de nici un sentiment războinic una către alta. Avându-se în vedere interesele celor două părți, cele ale Engliterei mai cu seamă în China, cele ale Japoniei mai cu seamă în Coorea, ele recunosc că poate fi posibil pentru fiecare din ele să ia măsuri valide de a garanta acele interese când ar fi amenințate de acțiunea agresivă a unei a treia puteri, s'au de dezordine internă în China și în Coorea, cari necesită intervenția uneia sau alteia din cele două puteri pentru protecțiunea vieții și proprietății respectivilor supuși.

Art. 2. — Se stabilește că dacă vreuna din cele două părți, în apărarea intereselor indicate ar fi tirată în războiu cu o a treia putere, cealaltă parte va menține cea mai strictă neutralitate și va face toate eforturile posibile pentru a împiedeca ori care altă putere de a se uni cu inamicul aliatului.

Art. 3. — Se stabilește, dacă vre-o altă putere se unește cu beligerantul în contra aliatului, cealaltă parte contractantă îi va veni în ajutor și războiul va fi condus de comun acord și de comun acord se va încheia pacea.

Art. 4. — Cele două părți contractante se obligă reciproc de a nu încheia acorduri cu ori care altă putere, în prejudiciul sus descriselor interese, fără a consulta mai întâi pe cealaltă parte.

Art. 5. — Se stabilește că atunci când fie Japonia, fie Engliterea va crede că interesele lor sunt în conflict, cele două guverne își vor declara aceasta în mod franc.

Art. 6. — Convențiunea va intra în vigoare imediat după semnarea ei, rămânând în vigoare timp de cinci ani cu o ulterioară durată de un an dela eventuala ei denunțare. Dacă totuși scadența ar interveni pe când una din cele două puteri ar fi în războiu, alianța „ipso facto“ ar continua până la încheierea păcii.

Se știe că imediat după încheierea acestui tratat, s'a încheiat, absolut în aceiași termen, tratatul franco-rus.

NOUȚĂȚI.

ARA. 3 Decembrie 1904.

— **Fuga lui Tisza.** A pășit-o de tot rușinos premierul Ungariei la Arabona (Győr). Manifestațiunile de simpatie și aderență pentru guvern și partidul liberal comandate din gremiu au mers prin locuri unde mamelucii au majoritatea, dar pe unde acestia n'au prea mult curaj să-și scoată ghiarele, ca de pildă la Győr, apoi au produs numai haz și milă. Și cum să nu-ți fie milă de bietul Tisza și ciracii din suita sa, care îi servia și drept gardă, când la Győr au fost silite câte-va escadroane de husari în comună acțiune cu pandurii și miliția de infanterie, să-l facă cale dela gară până la redută, unde avea să repețească, știe Dumnezeu a câtea oară, ceea-ce a rostit prin parlament, prin scrisori deschise, pe la întruniri publice de sute de ori, aceleași fraze, aceleași vederi, convingeri, acuze, insulte, defăimări la adresa opoziției însălbătăcite. Ba a avut lipsă de „forță“ și atunci când s'a pronunțat în fața celor câte-va sute de slujbași și alți cumpărați, căci afară urla și turba mulțimea împotriva „trădătorului“, „tiranului“, și mai știu eu ce. Cu tot aparatul oficial mobilizat și toate măsurile de precauțiune pentru siguranța premierului, căți-va amăriți fanatici n'au putut fi împedecați să nu spargă ferestrele dela echipagiul lui Tisza, în care era dus quasi incognito până la redută. Ba nici „garda“ n'a fost cruțată. Bombardamentul de pietrii, care urma necontenit cu o furoare ruso-japoneză, a fost groaznic, căci nime n'a scăpat cu ferestrele echipagiului întregi, — zădarnice erau atacurile și asalturile husarilor — ear contele Tisza, cum spune fama, a fost izbit de o piatră chiar în față. Ajunși la redută, ministrul voi să se dea jos din trăsură. În momentul acesta un „fanatic“ din apropierea lui ridică bastonul și-l

bine cuvânta pe cel-ce vine întru numele lui Belzebub. N'a reușit lovitura, căci curajosul apărător al constituției maghiare a fost numai decât înhățat de agenții guvernului și dus la poliție unde pentru fapta sa cutezătoare a fost declarat de nebun! Cât timp nobilul conte Tisza a „caracterizat situația“, fulgerând împotriva opoziției, afară mulțimea asvîrlea cu pietrii în redută și dorea peirea ministrului președinte.

Dela redută până la hotel unde avea să se țină banchetul „oferit de către cetățenii orașului“ în „onoarea oaspeților“, și unde Excelența Sa, avea să mai facă câteva declarații privitoare la situație, tot sub scutul miliției și al poliției a trebuit sărmanul Tisza să străbată prin străzile asediate de miile de cetățeni — de sine înțeles că tot în trăsura, și ca să nu fie luat în seamă și la țintă, a luat altă trăsura cu ferestri întregi. La intrarea în hotel un alt domn a ridicat pârălele asupra ministrului, care acoperit de corpul lui Gajary Géza și Szacellary György stătea ca ceara și lipit de pereții hotelului ca și când ar fi voit să treacă prin ei. Aceste momente a luat toată voia ministrului, care probabil abea a putut mânca și bea în tihnă. S'a terminat cum s'a terminat banchetul, și iute grăbiră „oaspeții“ la gară. Și s'au dus tot așa cum au venit: sub baionete, ca și când ar fi fost escortați ca niște răufăcători, ziarele opoziționale nu mai pot de bucurie. Cu toate astea, ziarele guvernamentale vestesc cu mare alai, că la Győr guvernul și partidul liberal a secerat un mare triumf.

— **Din Vascoiu.** În 24 Nov. a. c. s'au ținut alegerile de membrii comitetului pentru congregațiunea bihoreană. În Vascoiu candidați au fost: prim-pretorele G. Rednic, pretorele Ertsei și Jancsó Dezső; contra candidați: Tot prim-pretorele, G. Rednic, Ilie Bursaș preot în Suștiu și N. Bogdan proprietar în Criștior.

Votarea s'a început la orele 9 antemeridiane, după-ce mai întâi bărbații de încredere fuseseră denumiți din prezidiu. Cei dintâi cari au mers la vot, au fost alegătorii din cercul notarial al Rienilor. Acestia au votat contra listei Bursaș—Bogdan. Tot cam astfel au votat și celelalte cercuri notariale, ceea-ce se vede de acolo, că lista primă a eșit învingătoare cu o majoritate covârșitoare.

Las' că organizație n'a fost ca în palmă, dar apoi a lipsit și interesul. Afară de preoții Bogdan și Bursaș toți ceilalți preoți nu sosit târziu, ba unii nici nu s'au prezentat. Căderea deci era neîncunjurabilă mai ales și pentru aceea, că notarii făceau cortesiri ne mai văzute. Și nu știm pentru-ce, căci prim-pretorele la tot cazul era ales. Ni-ar plăcea să ne spună.

Se zice, că s'a anunțat protest contra alegerii, ba se mai zice, că ar fi chiar și cauze de a se nimici alegerea. Vom vedea. Oare la viitoarele alegeri nu-și vor mai perde notarii din str. jnicie? Poate, că nu. Atunci vom pomeni numele celui mai viteaz.

Dela Vascoiu.

— **Beöthy Ákos**, deputat dietal, un distins parlamentar și unul dintre cei mai valoroși bărbați ai vieții publice maghiare, a decedat în vîrstă de 71 ani.

— **Serviciul militar de 2 ani în Germania.** Cu începere dela 1 Aprilie 1905, se introduce în Germania serviciul militar de 2 ani. Numai la cavalerie și la artileria călăreată rămâne serviciul de 3 ani.

Tot atunci intră în vigoare și legea, prin care se urcă progresiv contingentul militar de pace în așa măsură, că la 1909 contingentul de pace al Germaniei va fi de 505.839 soldați și suboficieri. În motivarea legii se spune, că Germania continuă politica de pace, dar chiar pentru menținerea păcii are lipsă de armată puternică gata de luptă.

— **Manifestații sociale în Viena.** Manifestațiile socialiste anunțate în contra primului ministru Körber, a ministrului Hartel și a primarului clerical dl Lueger, pentru așteptata sancționare a reformei școlare în Austria de jos, au avut loc, luând niște proporțiuni foarte grave.

Vre-o 10.000 de manifestați, au făcut timp de vr'o câte-va ceasuri o gălăgie infernală înaintea palatului consiliului de ministri, al guvernatorului provinciei, al ministerului de interne al nunciaturii papale, și în fine înaintea primăriei,

cântând cântece batjocoritoare, fluerând și huiduind.

S'a strigat: „Jos Körber!“ „Jos popii!“ „Jos jezuiții!“ „Jos Lueger!“ și s'au rostit injurii la adresa reacționarilor.

Un consilier municipal din partidul social-clerical a fost scuipat de mulțime.

Poliția a stat nepăsătoare, lăsând evenimentele să-și urmeze cursul. Când însă socialiștii voriră să pătrunză în primărie, se născu o încăierare.

Poliția interveni. Agenții scoaseră săbiile și puseră pe goană pe manifestați, mai multe persoane au fost rănite.

Poliția a operat numeroase arestări.

La ora 5 după amiază, se făcu liniște.

— **De ce se duce Plósz?** Noul ziar din capitală cu numele „A nap“ este informat, că cauza demisiunii lui Plósz este în legătură cu judicatura militară. Anume s'a stabilit principiul, ca limba de pertractare să fie limba serviciului militar, adică cea germană. În urma asta Plósz Sándor a dat expresie solicitudinii sale, că *eventual advocații maghiari nu pot fi siliți să pertracteze nemțește în Ungaria.* Din cauza asta părăsește Plósz portofoliul ministeriului de justiție.

— **La situația Ovreilor din Rusia.** Din Petersburg se telegrafează, că în ministerul de interne rus se pregătește o ordinațiune, care va permite Jidanilor stabilirea în 48 orașe din Basarabia, Kiev și Iakaterinoslav.

— **Un gimnasiu evreesc!** Evreii din Ungaria se ocupă de mult cu planul înființării unui gimnaziu evreesc, și pentru acest scop s'au și făcut până acum fundațiuni (Wahrmann și Taul) cari laolaltă se urcă la suma de 900.000 cor.

Ca să poată însă zidi un edificiu modern în Budapesta, ar avea trebuință de un milion de coroane, ear întreținerea anuală ar costa 64.000 coroane. „Egyenlöseg“ ocupându-se de acest plan, spune că scopul înființării unui gimnaziu evreesc nu este ca să se înmulțească numărul căturarilor evrei, căci jidovimea e reprezentată prin cei cunosători de carte cu un procent de șase ori mai mare, decât celelalte popoare. Scopul este creșterea oamenilor cu carte *în spirit evreesc.* — Iată faimoasa asimiliare cu care se laudau până acum evreii, cum se preface în separatism îndată ce prin frazele lor amefitoare evreii au știut să bălmojească lumea maghiară ca să nu bage de seamă, unde țintesc. . . . Acum le trebuie „gimnaziul confesional“

— **Un sanatoriu pentru bolnavii de nervi în pustiu.** Din Cairo se comunică că celebra specialistă pentru boalele de nervi Dr. Minna Shippard a înființat în pustiu Libiei un sanatoriu unic în felul său.

În apropiere de sfînxul colosal din Gizeh se întinde un grup de corturi în cari locuiesc doamne din cea mai bună societate londoneză, bine instalate. Aceste ladii sunt afectate de diferite boale nervoase moderne și așteaptă acolo în aerul cald și uscat remediul pe care li-l asigură celebra specialistă. Băi de aer și de soare, gimnastică ușoară în aer liber, liniște și hrană bună ar fi de natură a îndrepta nervii bietelor martire ale vieții societăți din Londra, pentru timpul unui anotimp cel puțin.

Minna Shippard crede că locuirea într-un cort și cu deosebire dormirea în cort e cu mult mai sănătoasă de cât cea în odaie ermetic închise. Corturile permitând accesul aerului liber sunt pe dinlăuntru aranjate în mod foarte confortabil și se află în ele tot ce trebuie mosafierilor lor bine deprinse, așa ca să nu simtă lipsa odăii de toaletă, a budoarului „at home“.

Sanatoriul din pustiu stă în legătură cu lumea civilizată. Drumul de fer electric duce dela Cairo la Gizeh și femeile pot la orice oră părăsi sanatoriul pentru a face o excursiune în capitala Egiptului.

Se admite ca specialistă în boalele de nervi nu se va plînge de un fiasco al întreprinderii sale, căci ea tinde la o mărire a sanatorului în Sahara.

— **Despre centenari.** Statistica cari merită încredere ne arată, că mai mulți centenari trăesc în climate călduroase de cât în cele reci: Germania avea în momentul în care se făcea sta-

tistica 778, Franța 213, Anglia 146, Scoția 46, Suedia 18, Norvegia 23, Belgia 5, Danemarca 2, Spania 401, Serbia 575 locuitorii de o sută ani și mai mult. Numai în Suițera n'a ajuns nici un locuitor la această vârstă.

— **La Maintenon în Franța**, o femeie a dat naștere la doi copii gemeni legați printr'o membrană ca Rodica și Dodica. Unul din copii a murit, celălalt trăește încă. Dr. Chouet a adus copilul la Paris pentru ca profesorul Doyen, care operase pe Rodica și Dodica, să facă și aci operațiunea pentru a scăpa copilul cel viu dacă va fi cu putință.

— **Un ordin uman al ministrului francez de război**. Din Paris se anunță, că noul ministru de război francez Bertaux într'o circulară a somat pe toți comandanții de corp să dimită din serviciu pe toți soldații cari sunt slabi, ori bolnavi și nu pot suporta greutatea serviciului. De toți au fost concediați 7000 soldați.

— **Corpul lui Krüger în Africa**. Vaporul Batavia, care a făcut serviciul de transport al corpului fostului președinte al Transvaalului, Krüger, a sosit în portul din Caplanda. La 7 Dec. va fi dus cu tren special la Pretoria. În tot parcursul său, trenul se va opri la toate stațiunile pentru a fi împodobit cu cununile Burilor recunoscătoare. Inmormântarea se va face pe la mijlocul lunii lui Decembre în Pretoria, capitala de odinioară a nu de mult stinsei republice sud-africane.

— **Fiul lui Tolstoi, asupra războiului**. Leon Tolstoi, fiul celebrului scriitor rus, publică într'o revistă engleză un articol de reflecțiuni asupra situației actuale în Rusia.

Ideile sale sunt diametral opuse principiilor tatălui său.

El socotește că partida nemulțumitorilor este în Rusia în minoritate, și spune că, cu toate scenele dureroase cari se produc la fiecare plecare a rezerviștilor, poporul rus primește războiul cu cuminenție.

Articolul se termină cu fraze în care își exprimă credința în victoria finală a Rusiei.

— **Moștenirea Jókay**. Moștenirea poetului și romancierului Jókay continuă a da loc la diferite scandaluri.

Văduva lui Jókay declară că poetul n'a lăsat nici o avere.

Rudele din contră pretind că ar fi rămas o avere de cel puțin 800.000 coroane.

— **Intre Antropofagi**. Căpitanul Reid care comandă vasul „Aighurth“ din Liverpool și care a făcut naufragiu pe coasta Guineei Nouă, lăsând să cază câțiva oameni în mâinile canibalilor, a sosit la Liverpool. Cinci mateloți cari au mers la uscat dela vasul naufragiat, au fost prinși de indigeni și trebuiau să fie mâncați. Din fericire ei au fost scăpați din teribila soartă ce li aștepta; dar ei au fost prinși, legați de pomi și nu de parte de ei era deja focul și pregătirile pentru a-i frige.

Căpitanul spune că a dat de o stâncă necunoscută, și cum vasul a început să se scufunde, oamenii au trebuit să se refugieze în bărcile de salvare. Barca în care se afla el cu câțiva marinari, a ajuns în cinci zile la Friedrich-Wilhelms Sand. Două alte bărci au sosit asemenea acolo. O barcă însă dispăruse. La debarcare indigenii au fost foarte excitați și luau o atitudine amenințătoare. Ei sosiră în mare număr la mal, priviră la căpitan și la oamenii lui și atinsă apoi mâinile și picioarele lor, pentru a vedea dacă erau deja gata pentru a fi tăiați.

Situația era îngrozitoare. Oamenii însă urmară exemplul căpitanului și erau liniștiți. Mr. Reid povestește apoi; Aveam din fericire arma mea, praf, alicie și altele. Nu perdeam din ochi pe sălbaticii și îi observam în toate mișcărilor lor.

Apoi încărcai liniștit arma mea, ceea-ce observară sălbaticii și de unde deduseră că am ceva serios în gând. Ei se retraseră unul după altul și apoi fugiră cu toții.

După câteva zile sosi vaporul „Guthrie“ care observară semnalele noastre. Situația sălbaticilor era atroce și corupția lor morală de nedescris. Ei se primblă goi și ca singură podoabă purtau un os care trecea prin nările lor. Pofta lor după carne de om pare a proveni de acolo, că în aceea parte nu se află animale de vânat și nici păseri, așa încât hrana lor de care constă din oameni pe care li prind li taie și li mănâncă.

— **Cum își ajută bărbatul, care stă sub pantof?** Intr'o crîmă din strada Hatvan din capitală mai de unăzi a intrat un bătrân, care avea ascuns în buzunar un pu de pisică. S'a așezat la o masă, și comandase un rachiu, și de loc chemă la sine pe un hamal. Acesta iute se grăbi să satisfacă apelului:

— Poftim.

Bătrnul l-a tras bine aproape de sine; scoase apoi pisica din din buzunar, i-o dete zicându-i:

— Uite'ncoaace. Aci îți dau pisica asta. Mergi cu ea aici în apropiere și o dă doamnei Weiss, și vei primi dela ea 5 zloți. Pisica era perdută, eu am aflat-o. Pentru asta îți va da suma anunțată în ziarul „Pesti Hirlap“; din care vei ținea pe seama D-tale 1 cor., ear ceilalți mi-i aduci mie. Ai înțeles?

— Da, — răspunse hamalul și voi să plece.

— Stai, încă ceva. Nu cumva să me tradezi doamnei Weiss, care este soția mea. Ne putând adecă în alt chip să scot bani dela ea, i-am furat pisica, pentru a ajunge astfel la parale. Bagă bine seamă, noi amândoi încă multe afaceri de astea vom avea să facem laolaltă.

— **„Kuroki“ spânzurat**. Din Odessa vine știrea, că într'un sat rusesc din Siberia, la Iselyavinsk băieții ruși se jucau d'a războiul. S'au împărțit în două tabere: o taberă reprezenta pe Ruși, cealaltă pe Japonezi. Cum se războiau așa, „Ruși“ au reușit să prindă pe generalul „Kuroki“, al „Japonezilor“ și numai decât au fost gata cu sentința: l-au condamnat la moarte prin streang. I-au și pus lațul în grumaz și l-au spânzurat în toată forma. Trecătorii la început nu băgau în seamă ce se petrece în stradă, dar mai târziu le-a părut curios cum un mic băiat atârnat de o sfoară cu spume la gură și cu obrazii vineți. Când voiră să taie sfoara, au observat că bietul băiat a murit.

— **Statistica animalelor**. Muzeul francez pentru istoria naturală a făcut statistica animalelor de pe fața pământului. Conform acestei statistice pe pământ și în apă se află 400.000 specii de viețuitoare, pe cari naturaliștii le cunosc. Numai coleopterele numără 280.000 de specii diferite, paserile 18.000, peștii 12.000, amfibiele 8300 între cari 1610 specii de șerpi; 50.000 moluscoide, 1300 feluri de broști, 8000 specii de vermi.

— **Din viața privată a lui Napoleon**. Constant, camerierul împăratului Napoleon, a scris o carte despre împăratul Napoleon, pe timpul când era încă Napoleon împărat. Constant avea datoria să deștepte în fiecare zi pe Napoleon. După-ce se sculă, Napoleon se scaldă și în decursul scaldării secretarul său avea să-i cetească rapoartele și jurnalele. Napoleon purta totdeauna numai pălărie veche, cizme și papuci asemenea purta numai după-ce cineva umblase câtva timp cu ei. Hainele împăratului costa pe an 20000 franci și Constant avea să le cumpere. El trebuia să și îmbrace pe Napoleon, care nici odată nu se îmbrăca singur. Mai întâiu Constant avea să floteze pe Napoleon, apoi îl freca cu apă de Colonia. Îi trăgea pe picior ciorapi scurți de flanel sau cașmir, peste cari trăgea apoi ciorapi lungi de mătăasă. Napoleon purta pantaloni albi până la genunchi, ear peste ei trăgea cizme înalte. Purta cravată de mătăasă neagră și-i plăcea în deosebi să poarte costumul său de vânător. De regulă pantalonii îi murdărea, căci când scria își ștergea pe pantalonii condeiul. Napoleon nu purta nici odată bani la sine. După ce se îmbracă, figura lui — până atunci senină — luă o înfățișare severă, căci acum era în adevăr împărat. Pe pept purta mai totdeauna ordul de onoare și ordul coroanei de fer.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame asupra inseratului dluî Haues Lajos** farmacist în ARAD (Pécskai-út).

Atragem atențiunea on. public asupra anuțului lui *Igaz Sándor*.

— **Atragem atențiunea p. t. public asupra anuțului dluî Pollák Sándor**, fabricant de țigle.

PARTEA LITERARĂ.

Alexandri

și

Românii din Bucovina

— *Material biografic* —

Intăia dată, când întâlnim numele lui Alexandri în legătură cu Bucovina, este Iulie, anul 1848. Iraelie Porumbescu, un scriitor bucovinean de a doua mână, fost colaborator la ziarul fraților Hurmuzachi pe când Bucovinenii nu aveau publiciști de seamă, povestește câte-va amintiri din acel timp. Fără a face în total impresia veracității, amintirile acele au totuși meritul de a ne pune în curent cu câteva fapte indiscutabile.

„Era în vara anului 1848 — începe Porumbescu în ale sale „Amintiri despre Alexandri“. (Vezi scrieri, Cernăuți 1848 p. 119—129). În Cernăuți se aflau aproape la 50 tineri moldoveni, fruntea tineretului surgunit de Vodă M. Sturdza“. Printre cei goniți din patrie erau Cogălniceanu, Negri, Cuza și Văsălică Alexandri, cu fratele său Iancu. Cei mai mulți dintre ei erau găzduiți pe la casele lui Doxachi Hurmuzachi din Cernăuți și pe la moșia acestuia, numită Cernăuca.

Urmează descrierea unei scene duioase în jurul căpeteniei acelei familii de boieri vechi moldoveni ce se numește Hurmuzachi. Simplu dar foarte sugestiv, Porumbescu prezintă câteva stări adevărat patriarhale, când desenează figura acestui mare vornic, care des de dimineață colinda pe la fiecare exilat, cântându-i imnul deșteptării.

Dar nu numai bătrânul Doxachi Hurmuzachi, acest caracter uriaș, recunoscut de ceilalți biografi ai lui, dl A Sturdza, Barițiu și Sbierea, era o personalitate distinctă între fruntașii adunați atunci la Cernăuți. Măndre se înălțau și capetele celorlalți din pleiadă, iar văzute prin prizma contemporanului, ele iau o strălucire deosebită.

Alexandri, privit cu „sfiala pioasă“, a tinărului teolog Porumbescu, era pe atunci de o statură mijlocie, dar sprintenă și mlădioasă. Fața-i era rotundă și cu trăsături din cele mai simpatice. Fruntea-i bine dezvoltată, pe care nu o impresură nici un păr până după vârful capului, ce însă nu-i scări frumusețea. Ochii erau negri, sprâncenele încordate, apoi împreunate la mijloc, gemeni una pe alta, ce-l făceau și mai frumos, și mai dragălaș. El era pe atunci de 26 — 27 ani...

Ceva mai interesante sunt amănuntele despre modul de petrecere al esilaților moldoveni, în frunte cu Alexandri. „Seara, întorcându-se dela plimbare la Cernăuți, ținându-se câte șase-șapte inși de-a brațele Alexandri și Negri totdeauna la mijloc, cântau cu toții: Allons enfants dela patrie... Pasul lui Alexandri era după tactul Marseilleisei“.

Până aci găsim deci un Alexandri intrat în vârsta maturității, cu mare trecere de scriitor și om politic alături de tot ce Moldova avea mai bun, un Alexandri vesel în îndeletnicirile sale soziale. Veselia lui ne-o mai confirmă și următorul episod, în care intră în acțiune și bătrânul Alexandri.

Bătrânul boer, tatăl Alexandriștilor, venise și el câteva zile înainte la Cernăuți, lucru ce-i dete marelui poet și român Alexandri posibilitatea a-și face pe dor și a da un banchet în onoarea proclamării republicei în București. Se zice că bătrânul boer era cam strâns la pungă. Însă insistările dulci ale iubitelui său Vasilică i-o desbrăca și cu propria sa mână, fiind și eu de față, numără bietul bătrân 125 de zimțai pentru acel banchet. era prezidat de tânărul Curtius din București, singurul reprezentant al Munteniei“.

Celelalte amintiri ale lui Porumbescu despre Alexandri și legăturile lui sufletesti cu poporul, despre principiile de artă națională ale bardului, inspiră mai puțină credință și par a fi reconstruite după palide aduceri aminte, dacă nu chiar născocite pe de-a tutregul. Doar dragostea pentru muzică să fie un nou adaos la multele dovezi de voioșie nesecată a celui ce își cânta singur poesia „Scumpă dragă copilă“ pe aria din opera italiană „Norma“.

(Va urma).

TELEGRAME.

Victoria Japonezilor la Port-Arthur.

Londra, 2 Dec. Capitala Japoniei a fost erl cuprinsă de un elan de bucurie în urma succesului armatei japoneze la colina de 203 metri, care domină asupra întregului oraș. Japonezii anume sunt în poziția de a bombarda cu succes flota rusă din port și a paraliza în mod însemnat contra-atacurile lui Stoessel din fort. *La evacuarea acestei coline Rusii au lăsat toate tunurile în starea cea mai perfectă. Generalul Nogi a organizat un astfel de aslt cu trupele sale împotriva colinei, de care nu este copabilă nict o infanterie de pe fața pământului. Soldații japonezi de 12 ori au asaltat colina fără pasare de greutatele invincibile și numărul considerabil al morților. Prețul acestei coline este 12.000 de morți și răniți.* Rușii desvoaltă cea mai înverșunată energie pentru a scoate pe Japonezi din aceste noui poziții, dar fără rezultat.

Epistola generalului Stoessel.

Paris, 2 Dec. »Echo de Paris« publică specimene din scrisoarea generalului Stoessel către fiul său la Petersburg, trimisă acestuia la 14 Nov. În această epistolă generalul spune că munițiile sunt pe sfârșite, și că numărul garnizoanei împreună cu cei răniți și bolnavi este de 32.000. El își dă silință să pătrundă cu ocaziunea atacurilor din oraș cât mai aproape de dușman ci soldații săi, căci în cazul acesta nu se face pradă în gloanțe. Epistola se termină cu făgăduința, că mai bucuroși moare cu cel din urmă soldat în Port-Arthur, decât să capituleze.

Din Mandeturia.

Petersburg, 2 Dec. Agenția telegrafică rusă anunță din Mucden cu datul de azi: Patru sotniți a cazacilor din Nercinsk gonesc pe Japonezii alungați la 30 Nov. din două trecători, au ocupat Sundun și au nimicit linia ferată. *Japonezii sunt rău dispuși.* La Dalny au împușcat 5 soldați, pentru că s'au insinuat ca bolnavi, numai să nu lupte.

Londra, 2 Dec. Times anunță din Tokio: Casa seniorilor japonezi a decis să se voteze mulțumită armatei și marinei pentru activitatea sa eminentă de până aci.

Londra 2 Dec. Din Petersburg se telegrafiază lui »Morning Post«: Ministerul a terminat proiectul pentru organizarea armatei IV. și V. mandciuriană. Aceste două armate vor fi mobilizate când împrejurările vor pretinde. De prezent armata rusă din Mandeturia constă din 320.000 combatanți. În cercuri militare se crede că alimentarea unei armate de 400.000 soldați abia se va putea face.

Convocare.

Despărțământul protopopese Chișineu al reuniunii inv. rom. dela școalele populare ort. din protop. arădan I—VII își va ține adunarea de toamnă Lună în 29 Noembrie, (12 Decembrie) a. c. în comuna Erdeiș, la care toți membrii despărțământului și binevoitorii învățământului sunt poștiți a participa.

Programa:

1. Dimineața la 8 ore chemarea Duhului sfânt.
2. Prelegere practică de învățătorul Teodor Câmpean.

3. Cuvânt de deschidere.
4. Constatarea prezențelor.
5. Reflexiuni asupra prelegerii.
6. Executarea concluserilor adunării generale.
7. Discuțiuni asupra disciplinei școlare.
8. Incassarea tacselor.
9. Propuneri și interpelări.
10. Fixarea proximei adunări.
11. Incheiere.

Pilul-mare, 15/28 Noembrie 1904.

Ștefan Leucuța,
președinte.

Felurimii.

Cea mai mare cataractă din lume, o minune a naturii care întrece cu mult în mărimă cataracta Niagarei și cataracta Victoria a Zambezului, a fost descoperită în America de Sud. Indigenii o numesc Ignasa și s'a făcut descrițiunea ei în congresul de geografie ținut deunăzi la expozițiunea universală dela Saint-Loius.

Această uriașă cataractă se află în mijlocul unei păduri nepătrunse, la distanță de 1500 klm. de cea mai apropiată localitate mai însemnată. Distanța aceasta trebuie străbătută cu luntrea de oare-ce nu e chip de mers prin pădurea virgină. Aceasta e de sigur cauza că geografii n'au avut până acum cunoștința de existența acestei cataracte.

Senor Horacio Anasagasti, comisarul republicii Argentina la expoziția dela Saint-Louis, a spus următoarele în congresul geografic:

„Afirm că această cataractă, pe care am măsurat-o, oferă o priveliște uimitoare. Am vizitat și am studiat și cataractele Niagara și ale Zambezului și pot prin urmare să susțin că Ignasa e cea mai mare din lume. Ea lasă cu mult în urmă pe toate celelalte.

„Fluviul Ignasu formează fruntaria între Brazilia și Argentina pe distanță de 110 kilometri ale cursului său din urmă. El curge prin regiuni stâncoase și prăpăstioase și, cu 18 kilometri înainte d'a se uni cu Parana, cursul lui devine foarte repede, apucând la dreapta. În locul acesta se formează cataractele.

„Prăpăstia în care se prăvălesc apele fluviului e adâncă de 210 picioare, pe când aceea a Niagarei are o adâncime numai de 167 picioare.

„Cataractele Ignasu au o lățime de 131123 de picioare, adică de două ori și jumătate mai mare de cât a Niagarei.

„S'a calculat că apa care cade într'o oră, e de 140 de milioane de lone pe când a Niagarei nu e în același timp, de cât de o sută de milioane.

„In anotimpul ploilor, cataractele Ignasu au o lățime de 30 de mii de picioare“.

H A Z.

Soldatul: Domnule maior! Mă doare capul, mă doare stomacul, mă dor picioarele și brațele.

— *Maiorul:* Dar, atunci ești un adevărat muzeu patologic.

— Eu cred că am și boala asta.

MENAGERIA.

Păcală (cătră Tândală): „Vii cu mine în menagerie?“

Tândală: „Nu, rămân acasă. Fata mea cea mai mare umblă ca un cangur, a doua fată a mea flecărește ca un papagal, fiul meu rde ca o hienă, nevasta mea mă păzește ca un șoim, bucătăreasa mea e așa de lacomă ca un lup, servitorul meu e așa de leneș ca un rinocer, soacra mea scupă ca o lamă și zice, că eu sunt un goril bătrân. Cum vezi, am menagerie acasă“.

ECONOMIE.

Arad, 3 Decembrie st. n.

Produțiunea grăului în lume. După Evening Corn Trade List, produțiunea grăului în 1904, în toată lumea, ar fi de 1.057.630.000 kilgr., echivalând aproape cu 800 milioane de kintale, față de 1 miliard 119.320.500 kilogr. în anul trecut.

Se prevede o mare necesitate de aproape 189 milioane de kil. în țările importatoare. Statele-Unite nu vor produce decât 175 — 182 milioane, exportând foarte puțin.

Recolta secarei, în 1303, a fost de 384.530.000 kintale, numai în Europa; orzul 264.290.000 kintale în continentul vechiu; ovăzul 720.300.800 kintale în Europa și în țările transceanice; porumbul 720.310.000 kintale în Europa și peste ocean.

Tren electric Berlin-Hamburg. — Ministrul prusian de comunicațiuni publice, va convoca săptămâna aceasta o comisiune pentru construirea de trenuri electrice de mică viteză între Berlin și Hamburg.

Scumpirea arămiilor. — Fabricile austro-ungare unite pentru extragerea arămiilor au decis urcarea prețului ori căruși fel de mărfuri de curru dela 200 la 205 cor. pentru 100 kilo.

Un nou sindicat de oțel. — Fabricile de oțel din Silesia de sus s'au sindicat în vederea oțelului.

Industrializarea Austriei. În decursul perioadei de 10 ani 1893—1903, brevetele pentru munca agricolă au sporit cu 11% ear numărul muncitorilor au crescut în diferitele industrii cu 12.6%.

Evident, Austria e pe cale d'a se industrializa în mod serios.

Un împrumut turcesc. Se anunță din Berlin că s'a acordat Turciei 25 milioane franci, amânându-se venitul liniei ferate turcești Filippopol-Adrianopol.

POȘTA REDACȚIEI.

I. V. în Ș. Corespondența am primit-o din afară. Voi rectifica în viitorul număr dublu. În curând îți voi scrie în cealaltă afacere, pe care trebuie s-o regulăm. La revedere, la adunare!

Z. M. în O-m. Am publicat deja o corespondență în afacerea aceasta. Scrie-ne și de altă dată.

Procesul verbal, repetă aceleași lucruri, pe cari le-am publicat erl sub titlul: „Un glas ei mă așteaptă“.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

I. M. Oțora. N'au sosit încă din România.

Bibliografie.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic metrop. 1. Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. Cestium din dreptul și istoria bisericii românești unite, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulija și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.*

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Belgradului, Blaj 1903 3° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).*

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovici, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).*

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).*

Aceste cărți să pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înaintea, — ori contra rambursă.
390 — 19

Redactor responsabil: Sever Bocu.
Editor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

In Ardeal, într'un ținut curat românesc, în care se țin târguri de țeară și piețe de săptămână foarte cercetate, este de vânzare o farmacie care face circulație de șeasă mii coroane, cu șaptesprezece mii coroane. Informațiunile se pot afla la administrația ziarului nostru.
436

— Post de contabil. La „Agricola“ din Hunedoara s'a scris concurs pentru postul de contabil cu salariu anual de 800 cor. și tantiema statutară. — Salariul se va urca în raport cu prestațiunile alesului. — Termin de concurs 15 zile. — Avis tinerilor nostri.
434.—

CIOBAN ȘI NADRA

măestru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construiți de planuri, facer de buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată stima:

CIOBAN ȘI NADRA.

299

Igaz Sándor

ciasorniesr și giuværgiu.

== A R A D, Piața Libertății ==

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de ciasornice și bijuterii.

382

Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. t. public, că dela 1 Dec. a. c., toate mărfurile se vor vinde pentru un preț general, și în fiecare cas acord rabat separat.

441

Cu deosebită stimă:

NADLER LAJOS

— Magazin de trusouri pentru bărbași și dame. —

ARAD, Piața Andrassy Nr. 16.

Telefon 651.

Fabrică de plane
(furnisor al curții ces. imperiale.)
cu motor de vapor

PETROF ANTAL

TIMIȘOARA Józsefváros, Temető-utca 13 szám.
Depozitul fabricii în Cetate (Belváros) Zápolya-u. 4.

Recomandă deposedul său bogat asortat în plane indigene și străine, pianine, harmonii și cimbele, pentru prețuri foarte culante de fabrică.

Nr. Telefonului 557. 418

Țigle

Cărămizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimente fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

298

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Altoaie de viță de vie

americane de diferite soiuri, bine dezvoltate și cu rădăcini puternice se pot procura pe prețuri moderate dela

Primul stabiliment din valea Târnavei

pentru altoirea vițelor de vie.

Proprietar: Fr. Caspari,

413

vinolog dipl., directorul stabilimentului de viticultură al prințului Barbu A. Stirbey (România), comisar de viticultură al comitatului Chichileu, specialist în comisiunea pentru viticultură a Reuniunii săsești din Ardeal și proprietar de vie în

MEDIAȘ (Transilvania).

— In deposit 3 milioane altoaie de vițe de vie. — — Lista prețurilor ilustrată gratuit și franco. —

In timpul secetei transportau la zi 4 mari cazane 2 milioane litre de apă în scopul udării vițelor, ceea-ce a avut drept rezultat o dezvoltare strașnică a vițelor. Cea mai bună colecție de frunzării de asemenea se poate căpăta p. preț moderat

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

341

Are in deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumii și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emalarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu incopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori repararea acestora.

— Prețuri culante. —

Are in deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotunda sistem Singer ori mașini de cusut pentru odai.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni aparținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine de brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 242.

Condițiunea principală a

FRUMȘETEI

este, ca fața și mânilor să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema-Gyöngy

care este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mitesserit supărăcios, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

BANI

pe proprietăți de pământ, case până la 60—70% a valorii nominale cu amortizație de 5—62 ani.

Conform sumei împrumutate pe lângă 4, 4¹/₂, 5%.

Credit personal pe seama ofițerilor, pensionarilor și funcționarilor.

Convertirea de datorii cu procente mari.

Împrumut anticipativ nu este.

Szathmáry Dezső

instituit de împrumuturi de bani.

ARAD, Strada Deák Ferenc Nr. 33.

(edificiul camerei advocatiale).

Agenți se acceptază.

Au sosit mărfuri de eamnă!

Am onoare a recomanda p. t. public magazinul meu de tot felul de ciorapi de vară, de manșuri prodate, de mătasă și de piele, de cămași Jager și de pantaloni, de giacantane de casă, jecarii pentru copii, precum și asortimentul meu bogat în bumbac, broderii și pantilio și tot felul de mărfuri de Norimberga și manufactură. Tot odată recomand în binevoitoarea atențiunea p. t. public casa mea de brodatul ciorapilor, care există deja de mai mulți ani pe strada Forray, unde se confecționează cel mai culant și elegant, și se execută prompt. — Rugând sprijinul on. public

rămân cu deosebită stimă:

Szállassy Aladár.

— Se primesc comenzi din provincie. —

426

Non magazin de mobile în Arad.

Szabadság-tér 17. szám.

Am onoare a aduce la cunoștința p. o. public, că azi am deschis în Arad un magazin de mobile sub firma înprotocolată a lui

FISCHER J.

care magazin este filiala magazinului de mobile din Timișoara, existent deja de 28 ani.

În urma principiului meu, a experiențelor mele multiple câștigate și a capitalului de circulație suficient mă aflu în poziția plăcută să satisfac tuturor cerințelor on. public pe deplin.

Când îmi iau voia a recomanda noua mea întreprindere prețiosului sprigin al on. public, promit că voi nisui să binemerit de încrederea binevoitoare a on. public prin serviciu prompt, prețuri culante și marfă ndigenă de calitate inexceptionabilă.

312

Cu deosebită stimă:

FISCHER J.

măestru tapesier.

Institut sud-ungar pentru împrumuturi
hipotecare și credit personal.

TIMISOARA,

piața St.-George Nr. 4, I. etagiu.

Telefon nr. 317.

Împrumuturi ipotecare pe moșii și case de închiriat orășenești pe lângă amortizație semestrală atât în capital cât și în interese după următorul plan de solvire:

65 ani	3 ¹ / ₂ %	cu amort. după fiecare	100 cor.	2— cor.
(numai la impr. hip. pe moșii și de mari sume de bani)				
50 ani	cu amort. 4%	după fiecare	100 cor.	2-30—2-45 cor.
45 "	"	"	100 "	2 cor. 60 fl.
40 "	"	"	100 "	2 " 70 "
35 "	"	"	100 "	2 " 92 "
30 "	"	"	100 "	3 " 12 "
25 "	"	"	100 "	3 " 45 "
20 "	"	"	100 "	3 " 88 "

Documente necesare:

291

La împrumuturi ipotecare pe moșii: Extras de pe arta funduară, coala catastrală, dacă este contract de umpărare ori vânzare și un atestat comunal; pentru acestă trimitem blanchetă.

La împrumuturi pe case de închiriat: Extras de pe cartea funduară, conspect autentic despre venitul chiriei libelul de dare, planurile de construcție ale edificiului (numai în cas dacă atare planuri există) și atestat despre prețul de valoare al casei.

În afaceri de cumpărare ori vânzare de moșii mari servim bucuros cu deslușiri dacă ni se trimite timbru postal pentru răspuns.

Filiale: Oradea-mare Böthi Ödön utca 1. Segedin Horváth Mihály utca 7. Lugoj Bonáz utca 16.